

MATT HAIG

GABO

Gyakran eltöprengek azon, amit Hendrich bő egy évszázaddal ezelőtt, New York-i lakásán mondott.

– Az első szabály, hogy nem lehetsz szerelmes – figyelmeztetett. – Van több is, de ez a legfőbb. Nem lobbanhat fel benned a szerelem lángja, nem élhetsz szerelemben, és nem is ábrándozhatsz szerelemről! Ha ezeket betartod, a legfontosabbakat már meg is tetted.

Keresztülnéztem szivarja kanyargó füstjén, túl a Central Parkon, ahol a fák gyökerestül kiforgatva heverték szerteszét a hurrikán után.

– Kétlem, hogy valaha is szerelmes lennék megint.

Hendrich a maga ördögi módján elmosolyodott.

– Jól van. Az ételt, a zenét, a pezsgőt és az októberben annyira értékes napos délutánokat természetesen szabad szeretni. Szeretheted a vízesés látványát és az antik könyvek aromáját, de embereket nem. Megértetted? Ne kötdj emberekhez, és próbálj a lehető legkevesebb érzelemmel viseltetni azok iránt, akikkel a sors összehoz. Különben szép lassan elveszíted az eszed...

ELSŐ RÉSZ

Élet a kérészek között

Öreg vagyok. A legjobb, ha mindjárt így kezdem. Hiszen ez a legkevésbé hihető. Ha látnál, azt hinnéd, nagyjából negyven felé járok, de hatalmasat tévednél.

Öreg vagyok, akár egy fa, egy sellőkagyló vagy egy reneszánsz festmény. Pontosítok: több mint négyszáz évvel ezelőtt, 1581. március 3-án láttam meg a napvilágot szüleim hálószobájában, egy kis francia kastély – akkori otthonom – második emeletén.

Állítólag az évszakhoz képest szép idő volt, olyannyira, hogy anyám megkérte a bábát, tárja ki az ablakot.

– Isten rád mosolygott – köszöntött anyám. Bár szerintem magában hozzátette: *ha ugyan létezik*. Mosolya azóta elkomorult.

Ő már régóta halott. Én viszont élek.

Merthogy van egy ilyen állapotom.

Régen jó sokáig betegségnek véltem, de nem ez rá a megfelelő kifejezés. A betegség rosszulletet, halódást sugall. Ezért mondom, hogy inkább állapot. Ritka ugyan, de nem egyedi. Csak az ismeri, akinek van. Nem szerepel hivatalos orvosi feljegyzésekben. Még hivatalos neve sincs. Az első orvosi

szakteknély, aki az 1890-es években leírta, *anagériának* nevezte, ám ez – később világossá váló okokból – sosem került be a köztudatba.

Az állapot pubertáskor környékére alakul ki. Ezután valójában nem sok minden történik. Az illetőnek kezdetben fel sem tűnik a saját állapota. Elvégre az ember mindennap ugyanazt az arcot látja a tükörben. Napról napra, hétről hétre, hónapról hónapra még nem változunk látványosan.

Ám ahogy telik-múlik az idő, és jönnek-mennek a születésnapok és egyéb évfordulók, másoknak kezd feltűnni, hogy nem öregszel.

Valójában nem állunk meg a fejlődésben. Ugyanúgy öregszünk. Csupán lassabban. Az öregedés tempója anagériásoknál is eltérő, de általában 1:15 arányú. Néha tizenhárom-tizennégy évente egy év, amely az én esetemben a tizenöthöz közelít.

Mi sem vagyunk tehát halhatatlanok. Elménk és testünk nem változatlan. Csak az a helyzet, hogy öregedésünk különféle folyamatai – a molekuláris degeneráció, a szöveteket alkotó sejtek kapcsolódásai, a sejt- és molekuláris szinten végbemenő mutációk (köztük elsősorban a DNS-é) – tudományunk örökké fejlődő, legutóbbi kutatásai szerint más tempóban zajlanak.

Az én hajam is őszülni fog. Lehet, hogy egyszer majd kopasz leszek. Valószínű a csontritkulás és a hallásvesztés is. Látásom a korrall járó öregszeműség okán szintén romolhat. Csökkenni fog az izomtömegem és kevésbé leszek hajlékony.

Az anagéria sajátossága, hogy az átlagosnál erősebb immunrendszerrel rendelkezünk, amely megvéd a legtöbb (bár nem minden) vírusos és bakteriális fertőzéstől. Ám ez is gyengül a végén. Nem akarnék senkit tudományos magyarázatokkal untatni, csak annyit mondok, hogy csontvelőnk több hemopoetikus – fehérvérsejteket létrehozó – őssejtet termel életünk delén, ugyanakkor fontos tudni, hogy sérülésektől, helytelen táplálkozástól nem óv meg, és nem is tart örökké.

Úgyhogy ne hidd, hogy szexi vámpír vagyok, aki örökké megragadt élete delén! Bár azt kell mondjam, néha én is örökkévalóságnak érzem az időt, hiszen kinézetem alapján csak egy évtized telt el Napóleon halála és az első ember holdra lépése között.

Az egyik ok, amiért mások nem tudnak rólunk, az, hogy a legtöbben el sem hinnék mindezt.

Az emberi lények ugyanis egyszerűen kizárják, ami nem illeszkedik a világképükbe. Úgyhogy nyugodtan mondogathatnád, hogy négyszázharminckilenc éves vagy, a reakció általában az lenne: *Megőrültél?* Vagy éppenséggel: halál.

A másik ok, amiért nem tudnak rólunk, hogy védelem alatt állunk. Véd minket egy szervezet. Aki mégis tudomást szerez a titkunkról, és elhiszi, annak amúgy is rövidke élete tovább rövidül. Így hát nem csupán a közönséges emberek részéről fenyeget veszély.

Hanem belülről is.

Srí Lanka, három héttel ezelőtt

Csandrika Szeneviratne az árnyékban hevert egy fa tövében, körülbelül száz méterrel a templom mögött. Hangyák lepték el ráncos arcát, szeme csukva volt. Levélzörgésre lettem figyelmes. Egy majmot pillantottam meg, aki szemrehányóan sandított le rám.

A tuk-tuk sofőrjét arra kértem, vigyen a templomhoz majomnézőbe. Elmagyarázta, hogy a majdnem csupasz arcú, vöröseshajszál majom az úgynevezett ceyloni makákó.

– Nagyon veszélyeztetett faj – tette hozzá. – Már kevés példány akad. Ez az élőhelyük.

A majom eltűnt a lombkoronában.

Megfogtam a nő kezét. Kihűlt. Gondolom, egy teljes napja lehetett itt, és senki sem talált rá. Szorongattam a kezét, és azon kaptam magam, hogy bőgök. Nem ismertem érzelmeim pontos okát. Eluralkodott rajtam a megbánás, a megkönnyebbülés, a gyász és a rettegés. Elkésérített, hogy Csandrika nem felelhet többé a kérdéseimre. Ezenközben megnyugtatót a tudat, hogy nem kellett megölnöm. Hiszen mindenképp meg kellett volna halnia.

Aztán a megkönnyebbülés átcsapott egy másik érzembe. Talán a rám nehezedő nyomás, a tűző nap vagy a reggelire

evett tojás miatt, mindenesetre öklendezni kezdtem. Abban a pillanatban lett világos számomra, hogy képtelen vagyok ezt tovább csinálni.

A templomban nem volt telefon, úgyhogy várnom kellett addig, amíg visszaértem Galle ódon erődvárosában található szállodai szobámba, ahol izzadságtól csatakosan bekucorodtam a moszkítóháló védelmébe, fejcsóválva néztem az érthetetlenül lassú mennyezeti ventilátort, és felhívtam Hendrichet.

– Teljesítetted a megbízatást? – tudakolta.

– Igen – feleltem, hiszen félig így volt. A vége az lett, amit kért. – Meghalt. – Aztán föltettem a kérdést, mint mindig. – És te megtaláltad őt?

– Nem – mondta, mint mindig. – Még nem találtuk meg.

Még. A szó, amely évtizedekre csapdába ejt. Ám ezúttal elárasztott egy újfajta magabiztosság.

– Hendrich, akkor arra kérlek, innentől hadd legyen közönséges életem! Nem akarom ezt csinálni többé.

Mire elgyötörten felsóhajtott:

– Találkozzunk! Rég láttuk egymást.

Los Angeles, két héttel ezelőtt

Hendrich visszatért Los Angelesbe, ahol utoljára az 1920-as években lakott, ezért kellően biztonságosnak ítélte, mert már senki sem élt, aki emlékezhetett volna rá. Brentwoodban volt egy nagy háza, amely egyúttal az Albatrosz Társaság főhadiszállásául is szolgált. Brentwood tökéletesen illett hozzá. Muskátiliillatú vidék, ahol magas kerítések és sövények mögé rejtett, hatalmas házak sorakoztak, az utcákon egy gyalogos sem volt, és minden tökéletesnek, már-már sterilen tökéletesnek tűnt, a fákat is beleértve.

Kissé elcsodálkoztam, amikor megpillantottam őt egy óriási úszómedence mellett egy napozóágyon, lappal az ölében. Legtöbbször ugyanúgy nézett ki, de ezúttal nem tudtam nem észrevenni a változást. *Fiatalodott*. Persze, öreg volt és reumás, de jobban festett, mint egy évszázada.

– Szia, Hendrich! Jól nézel ki.

Bólintott, mintha meg sem lepődne.

– Botox. Ja, és homlokplasztika.

Nem viccelt. Ebben az életében ugyanis nyugdíjas plasztikai sebészt alakított. A háttérsztori szerint a visszavonulása után Miamiból Los Angelesbe költözött. Így ügyesen meg-

indokolta, miért nincsenek a városban volt kliensei. Az itteni neve Harry Silverman volt. („Silverman, hát nem gyönyörű? Mint egy vén szuperhős! Tulajdonképpen az is vagyok.”)

A másik napozóágyra telepedtem. Rosella, a szobalány rögtön ott termett két naplementeszínű turmixszal. Tekintetem Hendrich kezére tévedt. Öregnek látszott. Májfoltos, szottyadt, indigószín erek. Az arc hazudik, de a kéz nem.

– Homoktövis. Örület. Jó szar íze van. Kóstold meg!

Hendrichben az volt a döbbenetes, hogy mindig lépést tartott a korrallal. Egész élete folyamán, azt hiszem. Az 1890-es évek előtt bizonyosan. Évszázadokkal korábban, amikor tulipánokkal kereskedett, valószínűleg ugyanígy tett. Különös. Vénebb volt mindannyiunknál, de mindig haladt a korrallal.

– Az a helyzet – magyarázta –, Kaliforniában csak úgy nézhetsz ki öregnek, ha fiatalabbnak akarsz tűnni. Ha negyven felett ráncos a homlokod, az emberek gyanakodni kezdenek.

Aztán elmesélte, hogy pár évet Santa Barbarában töltött, de megcsömörlött.

– Santa Barbara kellemes. Paradicsom, némi autóforgalommal megspékelve. De a paradicsomban nem történik semmi. Volt egy kéglim a hegyekben. Minden este helyi borokat szürcsölgettem. Kezdtem beleőrülni. Pánikrohamok törtek rám. Több mint hét évszázadot átéltem pánikrohamok nélkül. Tanúja voltam háborúknak, forradalmaknak, bizony, erre idejövök Santa Barbarába egy villába, reggel felpattan a szemem, a szívem meg dübörög, mintha ki akarna törni a mellkasomból. Los Angeles más térszta. Én mondom neked, Los Angeles azonnal megnyugtatótt...

– Megnyugtatott... az jó érzés lehet.

Egy ideig fürkésző tekintettel végigmért, mintha valami műalkotás lennék, rejtett többletjelentéssel.

– Mi a baj, Tom? Hiányoztam?

– Olyasmi.

– Mi van veled? Ennyire rossz volt Izland?

Nyolc évig éltem Izlandon Srí Lanka-i küldetésem előtt.

– Magányos volt.

– Azt hittem, a torontói időszak után magányra vágysz.

Azt mondtad, valódi magányt emberek közt érzel. Egyébként pedig ilyenek vagyunk mi, Tom: magányosak.

Nagy levegőt vettem, mintha a következő mondatom vízözönt zúdítana ránk.

– Nem akarok többé az lenni. Ki akarok szállni.

Nem rendezett jelenetet. A szeme sem rebbent. Csomós kezére, göcsörtös ujjaira pillantottam.

– Nincs kiút, Tom. Ezt te is tudod. Albatrosz vagy. Nem kérész, hanem albatrosz.

A nevek elég magától értetődők voltak: réges-rég az albatroszról azt hitték, nagyon sokáig él. Valójában körülbelül hatvan évig, sokkal kevesebb ideig, mint mondjuk a grönlandi cápa, amely száz évig, vagy a tudósok által Mingnek nevezett sellőkagyló, amely még a Ming-dinasztia korából, ötszáz évvel ezelőttről származik.

Mi albatroszok vagyunk, röviden: albák. A föld összes többi emberét pedig kérésznek nevezzük a rövid életű vízi rovar után, amelynek egész életciklusa egyetlen nap – az egyik alfajának öt perc. Hendrich sosem utalt másként a többi,

közönséges emberre. Én viszont egyre nevetségesebbnek véltam terminológiáját, bár eltanultam tőle.

Albatrosz. Kérész. Badarság!

Kora és esze ellenére Hendrich nagyon éretlen és gyerekes volt. Mint egy vénséges vén gyermek.

Albatársainkkal kapcsolatban igen nyomasztó rájönni arra, hogy nem vagyunk különlegesek. Nem vagyunk szuperhősök. Csupán öregek. És hogy Hendrich esetén sem számít, hány évtizedes vagy évszázados, mert személyiségünknek mindig ugyanazon paramétereivel élünk együtt. Ezen nem változtat sem térbeli, sem időbeli terjedelem. Önmagunk elől nem menekülhetünk.

– Az az igazság, hogy tiszteletlenségnek vélem mindazok után, amit érted tettem.

– Értékelem, amit értem tétél – hebegtem. Mit is? Amit ígért, nem történt meg.

– Felfogod, milyen a modern világ, Tom? Nem olyan, mint régen. Nem elég, ha máshová költözöl, és belekanyarítod a neved az egyházi anyakönyvbe. Tudod, mennyit kellett fizetnem azért, hogy megóvjalak téged és a többieket?

– Pénzt takaríthatsz meg rajtam.

– Világosan megmondtam, hogy ezt nem lehet visszacsinálni...

– Én nem kértem, hogy csináljuk.

Behömpölt a turmixba, és elfintorodott.

– Olyan ez, mint az élet, nem? Nézd, kölyök...

– Hát, ha valami, az nem vagyok.

– Döntöttél. Te döntöttél úgy, hogy elmész dr. Hutchinson-hoz...

– Sosem döntöttem volna úgy, ha tudom, milyen sors vár rá.

Megkavargatta az italát a szívószállal, majd a mellette lévő kisasztalra helyezte, hogy bevegye a glükózamint az ízületi gyulladásra.

– Akkor kénytelen leszek meggyilkoltatni – kacagott fel, jelezve, hogy viccel. Pedig nem viccelt. Persze hogy nem. – Tárgyalunk, megegyezünk. Megkapod az életet, amit szeretnél, bármilyet, de nyolcévenként, ahogy szoktuk, megbízást kapsz, és a következő személyazonosságod kiválasztása előtt kérni fogok tőled valamit.

Ezt egy csomószor hallottam már. A bármilyen élet sosem lehetett bármilyen. Mindig javasolt néhányat, és azok közül választhattam. Válaszom megint ismerősen csenghetett neki:

– Tudsz róla bármit? – Már ezerszer feltettem a kérdést, de sosem tűnt még ilyen elképesztően reménytelennek, mint most.

Az italára sandított, majd azt felelte:

– Nem.

Észrevettem, hogy gyorsabban vágta rá a választ, mint szokta.

– Hendrich...

– Nem, nem tudok. De jól figyelj! Hihetetlen sebességgel kerülnek elő újabb és újabb személyek. Tavaly hetvenre bukantunk rá. Emlékszel, mi volt a kezdetek kezdetén? Jó esetben évente öt. Ha még mindig meg akarod találni, ostobaság lenne pont most kilépned.

Ekkor alig hallható csobbanásra lettem figyelmes a medencénél. Fölálltam, odamentem a széléhez, és megpillantottam egy kiségeret, aki rémulten fuldoklott a szűrőnél. Letérdeltem, és kiszedtem. Eliramodott a tökéletesen zöld fűvön.

Meggyőzött. Ő is tudta. Élve nem jutok ki. Ha mégis, egyszerűbb, ha maradok. Van benne valami biztonság – mint egyfajta életbiztosítás.

– Bármilyen életet?

– Bármilyen életet.

Lefogadom, hogy önmagából kiindulva azt hitte, luxus-körülményeket fogok kérni. Hogy egy jachtra vágyom az Amalfi-parton vagy penthouse-ra Dubajban. De már alaposan átgondoltam, és tudtam, mit kérek:

– Vissza akarok menni Londonba.

– Londonba? Szinte biztosan nincs ott.

– Tudom. Mégis vissza akarok menni, hogy ismét otthon érezzem magam. Tanár akarok lenni, történelemtanár.

Felkacagott.

– Történelemtanár? Suliban?

– Igen, egy gimnáziumban. Szerintem teljesen korrekt lenne.

Hendrich elmosolyodott, és kissé zavartan pislogott, mintha cápauszony helyett csirkét rendelt volna.

– Remek. Igen. Nos, akkor már csak egy-két utolsó simítás, és...

Mialatt beszélt, megpillantottam az egeret, aki közben eltűnt az árnyékos sövény alatt, és kiszabadult.